

Sağlık Yüksekokulu Yaz Okulu Öğrencilerinde Paraziter Hastalıklar Bilgi Düzeyi

Nihal DOĞAN * İrem AKDAŞ * Fatma GİTMEZ * Alaattin ÜNSAL *

* Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, TR-26160 Eskişehir - TÜRKİYE
** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, TR-26160 Eskişehir - TÜRKİYE

Makale Kodu (Article Code): KVFD-2011-6014

Özet

Bu çalışma, gelecekte sağlık personeli olarak topluma hizmet sunmaya aday öğrencilerin paraziter hastalıklar hakkında bilgi düzeylerini değerlendirmek amacıyla, Sağlık Yüksek Okulu Yaz okulu öğrencileri ile yapılmış, tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Çalışmaya Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu yaz okuluna (hemşirelik, ebelik ve sağlık memurluğu bölümleri) devam etmekte olan 229 öğrenci katılmıştır. Öğrenciler, 36'sı paraziter hastalıklarla ilgili bilgi sorusu olan anket sorularını gözlem altında doldurmuşlardır. Bilgi sorularının her birine 1 puan verilerek 0-36 arasında bir puan skalası belirlenmiştir. Puanlar önce K Means kümeleme analizi ile iki kümeye ayrılıp, daha sonra bu küme analizleri referans alınarak Roc analizi yapılmıştır. İstatistiksel analiz için Ki-kare testi kullanılmış olup, istatistiksel anlamlılık için $P < 0.05$ kabul edilmiştir. Çalışmaya yaşları 19-28 arasında olan öğrenciler dahil edilmiştir (ortalama 21.39 ± 1.61). Paraziter hastalıklar ile ilgili olarak en çok doğru bilinen bilgi %92.6 ile "içme sularının dezenfeksiyonunun paraziter hastalıklardan korunmada etkili olduğu" iken, en az doğru olarak bilineni ise %29.3 ile "Paraziter hastalıklara karşı aşı ile bağışıklık sağlanabilir" yanlıştır. Öğrencilerin paraziter hastalıklar hakkındaki bilgi puanları 0-36 arasında değişmekte olup, ortalama 24.80 ± 6.63 puandır. Paraziter hastalıklar hakkında bilgi düzeyi yeterli olan öğrenci sayısı 159 (%69.4) olarak bulunmuştur. Ayrıca paraziter hastalıklarla ilgili bilgi düzeyi; kız öğrencilerde, ebelik bölümü öğrencilerinde, 1. sınıf öğrencilerinde ve annesinin öğrenim düzeyi ortaokul ve üzerinde olan öğrencilerde daha yüksek bulunmuştur (her biri için $P < 0.05$).

Anahtar sözcükler: Parazit, Farkındalık, Paraziter hastalıklar

Knowledge Level of the Students in Vocational School of Health About Parasitic Diseases

Summary

This descriptive study aimed to determine the level of knowledge about parasitic diseases of the Vocational School of Health students who will be health care providers in future to provide health services to the public. The sample of our exam was comprised of the 229 students straining in Department of Midwifery, Department of Nursing and Department of Health Officers during the summer time at Eskişehir Osmangazi University. The students were asked to fill out the previously-devised questionnaire forms including 36 parasitic diseases questions under supervision. Each of these questions was given one point and the scoring scale ranged between 0-36. The scores were first categorized into two groups through K-means analysis and then Roc analysis was undertaken based upon these groups. As for the statistical analysis, the Chi-square test was employed and the criterion for statistical significance was determined as $P < 0.05$. The age of the participants varied between 19 and 28, the mean age of whom was 21.39 ± 1.61 years. The knowledge determined to be known most accurately was that "Disinfection of the drinking water is effective in protecting against parasitic diseases", a fact known by 92.6 percent of the participants. On the other hand, the least known knowledge was that "It is possible to get immunized against parasitic diseases via inoculation, a fact known by only 29.3 percent of the students. The scores for the knowledge of the students about parasitic diseases varied between 0 and 36, the mean of which was 24.80 ± 6.63 . The number of the students with sufficient knowledge about parasitic diseases was determined to be 159 (69.4%). The ratio of having sufficient knowledge about parasitic diseases was higher in female students, particularly those in Department of Nursing and Department of Midwifery, as well as in the first grade students and those whose mothers had at least secondary school education. The points given in these 4 groups achieved statistical significance ($P < 0.05$).

Keywords: Parasite, Awareness, Parasitic diseases

İletişim (Correspondence)

+90 222 2392979/4557

nihaldogan42@gmail.com

GİRİŞ

Paraziter hastalıklar, tarih boyunca bilinen, hem insanlarda hem de hayvanlarda görülen hastalıklardan olmasına rağmen, toplumumuz bunlar hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip değildir. Dünyada 3.5 milyar insan, bağırsak parazitlerinin neden olduğu enfeksiyonlar açısından risk altındadır. Bunların yaklaşık 450 milyonu da ölümcül seyredebilmektedir. Genellikle asemptomatik bulgularla seyreden paraziter hastalıklar, zihinsel ve bedensel gelişme bozukluğunun yanı sıra işgücü kayıplarına da neden olarak ülke ekonomisine olumsuz katkıda bulunmaktadır ¹⁻³. Belirli bir bölgedeki insan topluluğu içinde parazit etkenlerinin sıklığının saptanması önleyici girişimlerin ve tedavi stratejilerinin geliştirilmesi yönünden önem taşımaktadır. Bağırsak parazitleri, sanitasyon önlemlerinin yetersiz olduğu, kişisel sağlık kurallarının yeterince uygulanmadığı gelişmekte olan ülkelerde önemli bir sağlık sorunu oluşturmaktadır ⁴. Ülkemizde bağırsak parazitlerinin yaygınlığı ile ilgili çalışmalar yıllardan beri yapılmaya gelmekte ve buradan alınan sonuçlarda toplumumuzdaki farklı sosyokültürel ve altyapı sorununun bir göstergesini oluşturmaktadır ⁵⁻⁷. Paraziter hastalıkların bilinmesi ve tanınması, insana ve hayvana bulaşma yollarının öğrenilmesi ve bu hastalıklardan korunmak için neler yapılması gerektiği konusu oldukça önemlidir ¹⁻³.

Bu araştırma, geleceğin yetişkinleri ve aynı zamanda sağlık personeli olarak toplum sağlığına hizmet verecek olan Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencileri arasında yapılmış tanımlayıcı tipte bir araştırmadır.

MATERYAL ve METOT

Çalışma, 29 Haziran - 14 Temmuz 2011 tarihleri arasında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu bünyesinde açılan yaz okuluna (hemşirelik, ebelik ve sağlık memurluğu bölümleri) devam etmekte olan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Bu süreçte yaz okuluna katılan toplam 302 öğrenci öğrenim görmekte olup, bunların 13'ü (%4.3) sağlık memurluğu, 67'si (%22.2) ebelik bölümünde, 222'si ise (%73.5) hemşirelik bölümü öğrencisi idi. Bu bölümlerde öğrenim görmekte olan 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinden gönüllü olanlar çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmanın amacına uygun olarak literatürlerden yararlanılarak bir anket form hazırlanmıştır. Çalışma için gerekli izinler alındıktan sonra; sınıflarında toplanan öğrencilere çalışmanın konusu ve amacı ile ilgili bilgi verilerek, çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere önceden hazırlanan 52 sorudan oluşan anket formlarını doldurmaları sağlanmıştır. Anket form, öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklerini (cinsiyet, yaş, anne ve baba öğrenim düzeyi, aile gelir durumu, aile tipi, ailede sağlık çalışanı varlığı) içermektedir. Anket formunda yer alan paraziter hastalıklar ile ilgili 36 adet bilgi sorusu (parazitlerin bulaşma yolları ve bulaşım ile ilgili risk faktörleri, paraziter

hastalıkların belirtileri, paraziter hastalıklardan korunma yolları ve tedavi) puanlamaya tabi tutulmuştur. Bilgi sorularının değerlendirilmesi aşamasında her doğru yanıt 1 puan verilmiştir. Öğrencilerin alacakları bilgi puanları 0-36 arasında değişmekte olup, puanlar, önce K-Means Kümeleme Analizi ile iki kümeye ayrılıp, daha sonra bu küme özellikleri referans alınarak Roc Analizi yapılmıştır. Roc Analizi sonucunda 22.5 üzeri puan alanlar, paraziter hastalıklar hakkında bilgi düzeyi yeterli olarak kabul edilmiştir. Elde edilen veriler, bilgisayar ortamında SPSS (sürüm 15.0) ve Minitab (sürüm 15.0) İstatistik Paket programında değerlendirilmiştir. İstatistiksel analizler için Ki-kare testi kullanılmış olup, istatistiksel anlamlılık için $P < 0.05$ kabul edilmiştir ⁸.

BULGULAR

Toplam 229 öğrenci ankete katılmış olup, bunların 143'ü (%62.4) kız, 86'sı (%37.6) erkektir. Çalışmaya; %22'si Ebelik, %75.5'i Hemşirelik ve %3.5'i Sağlık memurluğu bölümlerinde okuyan yaz okulu öğrencileri katılmıştır. Öğrencilerin yaşları 19-28 arasında değişmekte olup, ortalama 21.39 ± 1.61 yıldır (%33.6 19-20 yaş grubunda %41'i 21-22 yaş grubunda %25.3'ü 23 ve üzeri yaş grubundadır). Öğrencilerin %10.9 u 1. sınıf, %27.5 i 2.sınıf, %47.2'si 3. Sınıf, %14.4'ü ise 4. sınıfta öğrenim görmekte olup, %90.8'i çekirdek aile %9.2'si ise geniş aile yapısından gelmektedir ve %84.3'ü orta düzey gelire sahiptir (Tablo1).

Kız öğrencilerde, ebelik bölümü öğrencilerinde, 1. sınıfta öğrenim görmekte olanlarda, anne öğrenim düzeyi orta-okul ve üzerinde olan öğrencilerde paraziter hastalıklar hakkında bilgi düzeyi yeterliliğinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (her biri için; $P < 0.05$). Öğrencilerin yaşları arttıkça bilgi düzeyi yeterliliği azalmaktadır ($P < 0.05$). Paraziter hastalıklar hakkında bilgi düzeyi yeterliliği açısından, aile gelir durumu ve aile tipi arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır ($P > 0.05$) (Tablo1).

Paraziter hastalıklarla ilgili olarak en çok doğru bilinen bilgi %92.6 ile "içme sularının dezenfeksiyonunun paraziter hastalıklardan korunmada etkili olduğu" iken, en az doğru olarak bilinen ise %29.3 ile "paraziter hastalıklara karşı aşı ile bağışıklık sağlanabilir" yanlıştır önermesi olmuştur (Tablo 2). Öğrencilerin paraziter hastalıklar hakkındaki bilgi puanları 0-36 arasında değişmekte olup, ortalama 24.80 ± 6.63 puandır. Bu çalışmada paraziter hastalıklar ve bulaşım yolları hakkındaki bilgi düzeyi yeterli olan öğrenci sayısı 159 (%69.4) olarak bulunmuştur (Tablo 3).

Öğrenciler paraziter hastalıklarla ilgili bilgi düzeyini en çok okulda sağlık derslerinde (%45.4), en az ise arkadaş çevresinde (%3.5) kazanmışlardır (Tablo4).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Parazitlerin yayılımında birçok faktör rol almaktadır. Bunlar arasında sanitasyon eksikliği, yaşanan çevrenin kötü

Tablo 1. Öğrencilerin parazitler hastalıkları hakkında bilgi düzeyi yeterli olanlar ile olmayanların çeşitli özelliklere göre dağılımı
Table 1. Distribution of the various features with information about the students level of parasitic diseases

Bazı Özellikler	Bilgi Düzeyi						İstatistiksel Analiz X ² ; P
	Yetersiz		Yeterli		Toplam		
	n	(%)*	n	(%)*	n	(%)**	
Cinsiyet							
Erkek	33	38.4	53	61.6	86	37.5	3.952; 0.047
Kadın	37	25.9	106	74.1	143	62.4	
Yaş Grubu							
19-20	10	13.0	67	87.0	77	33.6	20.318; 0.000
21-22	32	34.0	62	66.0	94	41.0	
23 ve üzeri	28	48.3	30	51.7	58	25.3	
Bölümü							
Ebelik	2	4.2	46	95.8	48	21	19,944; 0.000
Hemşirelik	65	37.6	108	62.4	173	75.5	
Sağlık Memurluğu	3	37.5	5	62.5	8	3.5	
Sınıf							
1	0	0.0	25	100.0	25	10.9	40.701; 0.000
2	9	14.3	54	85.7	63	27.5	
3	39	36.1	69	63.9	108	47.2	
4	22	66.7	11	33.3	33	14.4	
Aile Tipi							
Çekirdek	62	29.8	146	70.2	208	90.8	0.289; 0.591
Geniş	8	38.1	13	61.9	21	9.2	
Aile gelir durumu							
Kötü	4	26.7	11	73.3	15	6.6	0.692; 0.707
Orta	58	30.1	135	69.9	193	84.3	
İyi	8	38.1	13	61.9	21	9.2	
Anne öğrenim düzeyi							
Okur-yazar değil	25	51.0	24	49.0	49	21.4	12.847; 0.002
İlkokul	30	27.0	81	73.0	111	48.5	
Ortaokul ve üzeri	15	21.7	54	78.7	69	30.1	
Baba öğrenim düzeyi							
Okur yazar değil	6	66.7	3	33.3	9	3.9	5.784; 0.55
İlkokul	25	28.4	63	71.6	88	38.4	
Ortaokul ve üzeri	39	29.5	93	70.5	132	57.6	
TOPLAM	70		159		229		

hijyeni, su ve kanalizasyon sisteminin eksikliği, vektörlerin kontrol altına alınamaması ve belki de en önemlisi sağlık eğitiminin yetersizliğidir. Okullarda verilecek basit sağlık eğitimleri sayesinde bir farkındalık gelişecek, parazitler hakkında korunma ve kontrol stratejileri uygulanabilir hale gelecektir ^{1,3,9-13}. Yaşadığımız çevredeki biyoçeşitlilik üzerinde parazitler önemli bir yer tutmasına rağmen parazitler hastalıkları ve toplumsal bilgi düzeyi ile ilgili oldukça az çalışma bulunmaktadır. Son yıllarda; seyahatler, göçler, ithal besin tüketimi ve vektör kaynaklı enfeksiyonlardaki artış nedeniyle insanların parazitler hastalıklarına karşı farkın-

dalığı da artmaya başlamıştır ^{1,3,4,10,11}. Çalışmamızda sağlıkla ilgili çeşitli alanlarda hizmet vermek için eğitim gören öğrencilerin parazitler ve parazitler hastalıklarına karşı farkındalık düzeyleri farklı çalışmalardan da yararlanılarak, çeşitli değişkenlere karşı ölçülmeye çalışılmıştır ¹³⁻¹⁷.

Çalışmaya %62.4'ü kız, %37.5'i erkek toplam 229 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin %69.4'ünün parazitler hastalıkları hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları saptanmıştır.

Zakai, Suudi Arabistan'da sağlıkla ilgili dallarda eğitim

Tablo 2. Öğrencilerin paraziter hastalıklardan korunma hakkında bilgi düzeylerinin dağılımı**Table 2.** The distribution of Students' level of knowledge about of parasitic disease prevention

Korunma	Bilgi Düzeyi			
	Yeterli		Yetersiz	
	n	%	n	%
Aşı	72	31.4	157	68.6
Ağız burun maskesi	134	58.5	95	41.5
El yıkama	211	92.1	18	7.9
İçme sularının dezenfeksiyonu	212	92.6	17	7.4
Dengeli beslenme	156	68.1	73	31.9
Kişisel hijyen	196	85.6	33	14.4

Tablo 3. Öğrencilerin paraziter hastalıkların bulaşma yolları hakkında bilgi düzeylerinin dağılımı**Table 3.** The distribution of students' level of knowledge about modes of transmission of parasitic diseases

Bulaşma Yolları	Bilgi Düzeyi			
	Yeterli		Yetersiz	
	n	%	n	%
Kan	121	52.8	108	47.2
Solunum	95	41.5	134	58.5
Cinsel	154	67.2	75	32.8
Kişisel bakım eşyalarının ortak kullanımı	162	70.7	67	29.3
Mutfak eşyalarının ortak kullanımı	154	67.2	75	32.8
Su ve yiyecek	187	81.7	42	18.3
Tokalaşma	69	30.1	160	69.9
Böcek ısırması	182	79.5	47	20.5
Dövme yaptırma ve kulak deldirme	118	51.5	111	48.5
Ortak enjektör kullanımı	135	63.3	84	36.7
Hayvanlar	207	90.4	22	9.6
Doğumda anneden bebeğe	93	40.6	136	59.4
Annenen bebeğe emzirme ile	70	30.6	159	69.4

gören üniversite öğrencileri arasında çeşitli sosyal değişkenlere göre yaptığı bir çalışmada; öğrencilerin üçte ikisinin paraziter hastalıklar hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olduklarını saptamıştır. Paraziter hastalıklar farkındalık düzeyleri ile ilgili sorularda öğrencilerin eğitim ve gelir düzeylerinin, yaşadıkları bölgenin, parazite önceden maruz kalanların farkındalık düzeylerinde anlamlı farklılık gözlemiştir¹¹. Kız öğrencilerin paraziter hastalıklar hakkındaki bilgi yeterlik düzeyi erkek öğrencilere göre anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur (P<0.05). Bunun nedenlerinden biri ergen kızların bulaşıcı hastalıklara karşı bilgi edinme davranışlarının erkeklere göre daha fazla olması olabilir. Öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeyi ve yaş grupları

Tablo 4. Öğrencilerin paraziter hastalıklar hakkında bilgi kaynaklarının dağılımı ***Table 4.** The distribution of students' sources of information about parasitic diseases *

Bilgi Kaynakları	n	%
Gazete ve Dergi	76	24
TV - İnternet	42	13.2
Arkadaş Çevresi	8	2.5
Anne - Baba	9	2.8
Sağlık Çalışanı	22	6.9
Okulda Sağlık Dersi	104	32.8
Hiçbir kaynaktan bilgi almamış	56	17.7
TOPLAM *	317	100

* Öğrencilerin paraziter hastalıklar hakkındaki önceden aldıkları bilgi kaynakları kişi üzerinden değil, kaynak sayıları üzerinden değerlendirilmiştir

artıkça öğrencilerin paraziter hastalıklar hakkındaki bilgi yeterlik düzeyi anlamlı bir şekilde azalmaktadır. Birinci sınıfta okuyan öğrencilerde bilgi yeterlilik düzeyi %100 olarak saptanırken, bu oran 2. sınıflarda %85.7, 3. sınıfta %63.9, 4. sınıfta ise %33.3 olarak göreceli şekilde azalmıştır (P<0.05). Bu durum öğrencilerin birinci sınıfta temel ders olarak aldıkları mikrobiyoloji eğitimi sırasında öğrendikleri parazitolojiyle ilgili taze bilgileri kullanmalarıyla ilişkilendirilebilir. Aynı şekilde 19-20 yaş grubunda bilgi yeterlilik düzeyi %87 oranı ile 20 yaş ve üzerine göre anlamlı bulunmuştur (P<0.05) (Tablo 1). Adolesan yaş grubu ve üniversite öğrencilerinde yapılan benzer çalışmalarda sınıf ve yaş seviyesi arttıkça paraziter hastalıklar bilgi düzeyinin de arttığı saptanmıştır^{4,10,11}. Zakai, sağlıkla ilgili dallarda eğitim gören üniversite öğrencilerinin ara sınıflarında bilgi yeterlilik düzeylerini daha yüksek bulmuştur¹¹. Bu durum ülkelerin eğitim müfredatlarındaki genel sağlık bilgisi derslerinin verilme zamanı ve süresi ile ilişkilendirilebilir.

Ebelik bölümü öğrencileri arasında paraziter hastalıklar hakkındaki bilgi yeterlik düzeyi hemşirelik ve sağlık memurluğu bölümü öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur (P<0.05). Aile tipi ile öğrencilerin paraziter hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyi yeterliliği arasında bir ilişki bulunamamıştır (P>0.05). Benzer bir diğer çalışmada bu durum, üniversite eğitimi alan öğrencilerin aileleriyle yeterli iletişim içinde olmamalarına bağlanmıştır¹¹.

Bilgi düzeyini ölçen 36 soru arasında en çok doğru bilinen bilgi %92.6 ile "içme sularının dezenfeksiyonunun paraziter hastalıklardan korunmada etkili olduğu" iken, en az doğru olarak bilinen ise %29.3 ile "paraziter hastalıklara karşı aşı ile bağışıklık sağlanabilir" yanlış önermesi olmuştur

Öğrencilerin paraziter hastalıklar hakkındaki bilgi yeterlilik düzeyi ile aile gelir durumu arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır (P>0.05). Literatürlerde genellikle gelir düzeyi arttıkça insanların daha iyi çevrede yaşamaları, yazılı ve görsel bilgiyi elde edebilmeleri, sağlıklı besin ve su tüketebilmeleri nedeniyle parazit hastalıklarının azalması

yönünde bilgiler mevcuttur⁹⁻¹¹. Bu durum çalışılan gruplar arasında gelir dağılımındaki aşırı farklılıktan da kaynaklanabilir. Çalışmamıza katılan öğrencilerin genellikle orta düzey gelire sahip olmaları nedeniyle aile gelir düzeyinin önemli bir etkisi olmadığı düşüncesindeyiz. Anne öğrenim düzeyi okuyazar olmayan öğrencilerin paraziter hastalıklar hakkındaki bilgi yeterlilik düzeyinin anlamlı bir şekilde daha düşük olduğu saptanmıştır ($P<0.05$). Bu durum ailede hijyen eğitiminde annenin rolü ile ilişkilendirilebilir. Paraziter hastalıkların epidemiyolojisi ile ilgili yapılan birçok çalışmada annenin eğitim durumunun önemi vurgulanmıştır^{1,9-12}.

Paraziter hastalıklar hakkındaki bilgi yeterlik düzeyi ile baba öğrenim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($P>0.05$). Kaplan ve ark yaptıkları çalışmada da benzer sonuçlar alınmıştır¹⁶.

Öğrencilerin paraziter hastalıklar hakkında bilgi alma kaynaklarının dağılımına bakıldığında; ilk sırada "okulda aldıkları sağlık dersi", ikinci sırada 'gazete-dergi' üçüncü sırada 'TV-internet' dördüncü sırada 'sağlık çalışanı' en son sırada anne-baba ve arkadaş çevresi gelmekte olup, 56 öğrencinin ise paraziter hastalıklarla ilgili hiçbir kaynaktan bilgi almadığı öğrenildi (Tablo4). Bu çalışmada Sağlık yüksekoku yaz okuluna katılan öğrencilerin yaklaşık üçte birinin paraziter hastalıklar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı saptanmıştır. Kız öğrencilerde, ebek bölümü öğrencilerinde, 1. sınıfta öğrenim görmekte olanlarda, anne öğrenim düzeyi ortaokul ve üzerinde olan öğrencilerde paraziter hastalıklar hakkında bilgi düzeyi yeterliliğinin daha yüksek olduğu, öğrencilerin yaşları ve sınıf seviyeleri arttıkça bilgi düzeyi yeterliliğinin azaldığı gözlenmiştir.

Eğitim, diğer bir çok enfeksiyon hastalığında olduğu gibi paraziter hastalıklardan korunmada da ilk sıralarda gelmektedir. Bilginin yaşama geçirilmesi ve alışkanlık haline getirilmesi; kişisel temizlik alışkanlıkları, aile ortamı, yakın çevre ve son olarak okulda verilecek olan eğitimle şekillenecektir.

Sonuç olarak; gelecekte sağlık personeli olarak topluma hizmet sunmaya aday öğrencilerin yaklaşık üçte birinin paraziter hastalıklar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını gözlemlenmiştir. Bu konuda, ilerleyen sınıflarda meslek derslerine ek olarak temel derslere de yer verilmesi öğrencilerin temel bilgilerini canlı tutmak amacıyla fayda sağlayabilir. Öğrencilerin bilgi düzeylerini artı-

rabilmek amacıyla gerek okul eğitim-öğretim programları gerekse medyada paraziter hastalıklarla ilgili programlara daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

KAYNAKLAR

- 1. Steneroden KK, Hill AE, Salman MD:** Zoonotic disease awareness in animal shelter. Workers and volunteers and the effect of training. *Zoonoses Public Health*, 58 (7): 449-453, 2011.
- 2. Garcia M, Bruckner DA:** Diagnostic Medical Parasitology. p. 3-59, New York, Elsevier, 2001.
- 3. Molyneux DH:** Control of human parasitic diseases: Context and overview. *Adv Parasitol*, 61, 1-45, 2006.
- 4. Booth M, Dunne DW:** Spatial awareness in parasite immunology. *Parasite Immunol*, 26 (11-12): 499-507, 2004.
- 5. Babür C, Kılıç S, Özkan AT, Esen B:** Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı Parazitoloji Laboratuvarında 1995-2000 yıllarında saptanan bağırsak parazitlerinin değerlendirilmesi. *Türkiye Parazit Derg*, 26 (3): 286-291, 2002.
- 6. Dogan N, Demirüstü C, Aybey A:** Eskişehir Osmangazi Üniversitesinin beş yıllık bağırsak paraziti prevalansının türlere ve cinsiyetlere göre dağılımı. *Türkiye Parazit Derg*, 32 (2): 120-125, 2008.
- 7. Ekinci B, Karacaoğlan E, Bulucu E, Sül N:** Muğla İli Merkez İlköğretim Okulu öğrencilerinde bağırsak parazitleri araştırılması. *Türkiye Parazit Derg*, 35 (2): 92-95, 2011.
- 8. Özdamar K:** Paket Programları ile Veri Analizi. 2. s. 313-335, Kaan Kitabevi, Eskişehir, 2002.
- 9. Quihui L, Valencia ME, Crompton DWT, Phillips S, Hagan P, Morales G, Diaz-Camacho SP:** Role of the employment status and education of mothers in the prevalence of intestinal parasitic infections in Mexican rural school children. *BMC Public Health*, 6, 225-232, 2006.
- 10. Rijal B, Oda Y, Basnet R, Rijal B, Parajuli K, Gurung CK, Sherchand JB:** Gender variations in the prevalence of parasitic infections and the level of awareness in adolescents in rural Nepal. *Southeast Asian J Trop Med Public Health*, 32 (3): 575-580, 2001.
- 11. Zakai HA:** Level of awareness about parasitic diseases among students, Jeddah, Saudi Arabia. *J King Abdulaziz Univ Medical Sci*, 14 (2): 37-47, 2007.
- 12. Adeneye AK, Jegede SA, Mafe MA, Nwokoche EE:** A pilot study to evaluate malaria control strategies in Ogun State, Nigeria. *World Health Popul*, 9 (2): 83-94, 2007.
- 13. UNESCO.Org:** Communication and Information Reproductive Health of Young Adults: Contraception, Pregnancy and Sexually Infections/HIV. www.fhi.org/training/modules, Accessed: 31.08.2007.
- 14. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması:** Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Ankara, Türkiye, 2003.
- 15. TÜİK:** TC Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni. *Türkiye Sağlık Araştırması*, Sayı 142, 2010.
- 16. Kaplan M, Keleştemur N:** Elazığ Namık Kemal İlköğretim Okulu öğrencilerinde bağırsak parazitleri görülme sıklığı. *F.Ü. Sağlık Bil Tıp Derg*, 23 (1): 21-24, 2009.
- 17. Çilingiroğlu N, Temel F, Altıntaş H:** Public's knowledge, opinions and behaviors about Crimean-Congo Hemorrhagic Fever: An example from Turkey. *Kafkas Univ Vet Fak Derg*, 16 (Suppl-A): S17-S22, 2010.